

HATÁRÓR

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtökön reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
UJVIDÉK, PETŐFI-UTCA 47. SZAM, ahova a lap szellemi
s anyagi részét illető közlemények küldendők.

Városaink gazdasági helyzete.

Magyarország városainak polgármesterei a jövő héten Nagyváradon tartandó kongresszuson fogják megvitatni a városok hitelügyeit. Ennek a kongresszusnak nagy jelentősége lesz, mert a városok képviselői kénytelenek lesznek nagy adminisztrációs hibáikat beismerni. De bizonyos, hogy ennek a beismerésnek üdvös hatása lesz a jövőre nézve. Az utóbbi években Magyarország városainak fejlődése erősen növelte a városok hitelügyeit és most már szükséges lett a városok hitelügyének végleges rendezése. Végleges rendezést akarnak a városok polgármesterei, ezt mondják legalább azokon a kérdő íveken, amelyeket a városokhoz intéztek és amelyek alapján azt kívánják tüzeten meg tudni, mennyi az egyes városok vagyona, adóssága, tiszta vagyona, minő kölcsönre lenne szüksége és mily célokra fordítaná a hitelt?

A külföld városai régen államot képeztek az államban, minden városnak megvolt a maga szabadsága és ha nem volt meg, akkor kivívta magának, vagy elesett a küzdelemben. A városnak azonban mindig nagy önállósága volt és ezt az önállóságot fentartani, a szabadságot fejleszteni, a városi vagyont gyarapítani volt legelső és legszebb feladata minden városi polgárnak. Alapítványokat a városok javára tettek, ami jövedelem közkeresetekből fakadt, annak a város pénztárába kellett vándorolnia. Így fejlődnek nagygyá Anglia és Németország városai és később a francia városok is. Nálunk az ilyen fajta fejlődés nem volt, talán különleges helyzetünk, a politikai függőségünk miatt nem is lehetett. Külföldi városok még ma is, amikor a centralizáció korszakát éljük, megtartotta polgárainak azt a tulajdonságát, hogy csakis a város javáért kell dolgozni. Mi felénk — fájdalom — ezt nem lehet tapasztalni. Városaink — kevés kivétellel — majdnem mind el vannak adósodva és a várospolitika legsúlyosabb feladatát nálunk a hitelügyek jó vagy rossz lebonyolítása képezi. Ha keressük az okokat, miért nincs nekünk rendezett városi politikánk s miért kelljen azt a kis fejlődést, amit a városok felmutattak az utolsó néhány évtizedben, drága adóssággal megfizetnünk: kézenfekvő, hogy ott, ahol a város el van telve attól az ambíciótól, hogy a várost minél impozánzóbbá, szebbé és intelligensebbé tegye, ott első sorban a pénzkérdést vetik föl

mint legégetőbb kérdést és ezt intézik el első sorban, mert hisz pénz nélkül kultúrát csinálni nem lehet. A városok vezetőinek jóhiszeműségében egy pillanatra is habozni bűn volna. De igen is kételkedünk a városok urainak tervezői készségében és képességében. Nem elég az üdvösséghez, ha kikomponálnak nagyváros-terveket, szép köztérket, széles használható jó utakat, világító és vízvezetési központokat, ki kell számítanunk azt is, vajon arányban van-e mindez a befektetés a várható jövedelemmel. Bizonyos, hogy a városok urai is tekintettel voltak kalkulációik közben mind ezen körülményre, de — úgy látszik — a jövőbe vetett hitük mindig felette optimisztikus volt. Első sorban ez az oka annak, hogy városaink hitelügye a lehető legszánalmasabb minden európai város hitelviszonya között. Amikor tehát polgármestereink egy nagy és jelentősnek hirdetett kongresszusra gyűlnek össze, akkor gyakoroljanak csak egy kis önkritikát és vallják be, hogy ilyen alapon *egészséges fejlődést* nem lehet elvárni.

Egészségtelen nálunk a városok fejlődése azért, mert szépsészeti célokra olyan összegeket költenek, amelyek a várható jövedelemmel arányban nincsenek. A városok szépsége ugyan emelheti a városok büszkeségét és önértékét, de hiba, amikor ez az önérték a város polgárainak rovására megy. Inkább kevesebb dísz lássék a városban, de legyen olyan *gazdasága*, amely nem küzd pénzügyi bajokkal.

Fájdalom, nem vehetünk példát a külföld városairól, mert ezeknek gazdasági erőssége abban gyökeredzik, hogy ott már a múltban megvetették alapját olyan gazdasági fejlődésnek, amely gyümölcsöseit most, mikor a nagy városok fejlődéséhez minden kellék megvan, érleli igazán.

Hiszen nekünk nincs példára szükségünk, mi kiváltságos történelmi fejlődés alanyai vagyunk, mi a saját szakállunkra is folytathatunk város gazdasági politikát. És erre csak *egy* mód van: a *lakarekosság*. Ne hagyjuk magunkat hiu szólamoktól félrevezetni, ne akarjunk cifra nyomorúságban élni és a városok szépségével csak addig törődjünk, amíg ez a szépség adósságba nem kerül. Mert a lukszust csak a bőségben bővelkedő emberek engedhetik meg maguknak, a luxus a semmittevő emberek szórakozása és a városok különösen minálunk nincsenek még abban a helyzetben, hogy szóragozzanak. A városoknak még nagy fel-

adataik vannak főleg mindenféle *kulturális* irányban és majd ha ezeknek megerősödtek, akkor gondoljanak *szépsészeti* reformokra. Sz.

Nemzeti vagyon Ausztria és Magyarországon.

A nemzetközi statisztikai intézménynek Bécsben tartott ülésén Fellner Frigyes Bpestől igen gondos és sok évi számításokon alapuló előterjesztést tett, melynek tárgyát Ausztria és Magyarország nemzeti vagyonának kimutatása képezte. Az előadó ezen figyelemreméltó előterjesztésében a következő végkövetkeztésekre jut:

Ausztria és Magyarország nemzeti vagyona a következő tételekből áll:

	Magyorsz. milliárd		Ausztria milliárd		Öszt. magy. Mon. milliárd	
	kor.	%	kor.	%	kor.	%
I. földbirtok	19.819	36.70	28.955	31.59	48.774	35.98
II. bányászat	2.223	4.45	5.629	6.14	7.853	5.75
III. épületek	8.574	17.18	14.981	16.34	23.556	17.23
IV. Közlekedési eszközök	5.797	11.62	10.505	11.46	16.306	11.93
V. ingók	13.309	26.22	26.413	28.82	39.829	29.06
VI. követelések a külfölddel szemben	0.192	0.39	5.169	5.64	0.481	1.39
Összes nemzeti vagyon	40.915	—	91.655	—	136.691	—
adósságok külfölddel szemben	8.395	—	6.925	—	10.449	—
tiszta nemzeti vagyon	41.520	—	84.735	—	126.250	—

Magyarország agrár jellege abban jut kifejezésre, hogy *összvagyon* majdnem két ötöd részben földbirtokból áll, míg Ausztriában az ingó vagyon jelentőségben majdnem fölér a földbirtokhoz. A két ország gazdasági berendezésének további megvilágítására a „követelések a külfölddel szemben” című tétel nagyrészt Ausztria a vámkülföldtől kölcsöntőket azért vesz igénybe, hogy azt Magyarországon gyümölcsözőleg elhelyezze s a vámkülföldön élvezett magasabb hitelének segítségével Magyarország tőkesszükségletének könnyebb kielégítését előmozdítsa.

	Magyorsz. egy háztartás- lélekre		Ausztriában egy háztartás- lélekre	
	kor.	kor.	kor.	kor.
Vagyon	15.227.76	2.944.86	19.259.36	4.102.33
adósság	4.948.34	956.95	6.337.39	1.136.83
tiszta vagyon	10.279.32	1.987.91	13.921.98	1.965.50

Ausztria és Magyarország nemzeti vagyona egymáshoz úgy aránylik, mint 67.11% 32.69% -hoz.

Magyarországnak 41.5 milliárd kor. nemzeti vagyonából az államra 5541 millió kor. vagyon esik, még pedig 4955 millió ingatlan és 585 millió kor. ingó vagyon. A 27 szab. kir. város, a törvényhatósági joggal felruházott, tehát nagyobb városok összes bruttó vagyona 909 millió koronát tesz ki, amelylyel szemben 357 millió koronára rugnak a terhek, úgy hogy

tiszta vagyonuk 552 millió koronából áll. A 111 rendezett tanácsu, tehát kisebb városok bruttó vagyonra 324 millió kor., amelyből 119 millió kor. terhek levonása után 206 millió kor. tiszta vagyon marad. Magyarország községségeinek (Horvát-Szlavonország nélkül) összvagyonra 692 millió kor., összes adósságaik 127 millió kor., tehát tiszta vagyonuk 565 millió korona.

Az állam, városok és községek bruttó vagyonra 7467 millió kor., ami a tiszta nemzeti vagyon 17-98%-nak felel meg.

Ha a (I—V. tétel alatti) kerek 50 milliárd koronával számított tárgyi vagyonhoz a tőkepénzesek 11.784 millió kor. tőkeköveteléséből álló vagyonát hozzá vesszük, úgy Magyarország összes cselekvő vagyonra 61.508 millió korona, amelylyel szemben kerek 20.000 millió korona szenvedőleges vagyon áll. Magyarország tiszta vagyonra tehát 41.520 millió kor., amennyit végeredménykép a fenti kimutatás kitüntet.

H I R E K.

Az ipartestületek reformja. A kereskedelemügyi miniszteriumban — hír szerint — az ipartestület reformjával foglalkoznak. A reform az ipartestületek pénzkézelését és ellenőrzését lenne hivatva szabályozni. A kereskedelemügyi miniszter e tárgyban szaktanácskozmányt hív össze és tekintettel arra, hogy az ipartörvény revíziója csak az előkészítés stádiumában van, az ipartestületek reformja meg fogja előzni az ipartörvény módosításáról szóló javaslatot.

A vasárnapi munkaszünet. A kereskedelemügyi miniszteriumban elkészült az új vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslat, amíg azonban törvényerőre emelkedik, a miniszter rendeleti uton fog intézkedni, hogy a jelenlegi állapot megszűnjön. Az új rendeletben kötelezni fogják a hatóságokat, hogy ne csupán a dolgoztatót céget, hanem a dolgozó tisztviselőt is büntessék meg, ha csak a tisztviselő nem bírja igazolni, hogy munkaadója parancsára végezte a vasárnapi munkát.

Esküdtszéki tárgyalás. Az esküdtszék e hó 23-án kezdte meg Kalocsai Sándor ügyvédjelölt bűnperének tárgyalását, aki tudvalevőleg Titelen duhaj mulatozás közben lelőtte Bula Gyula tamburást. Ítéletre, mely iránt rendkívül nagy volt az érdeklődés, nem került a sor, mert a bíróság által szándékos emberölés kérdése tételt, a vádhatóság a vádat elejtette.

A teli menetrend, mely f. október 1-én lép életbe, a nyári menetrenddel szemben csak két változást tartalmaz a szabadkai tüzletvezetőséghez tartozó vonatokra. A baja—bez-dán—zombori vonalon a Zomborból jelenleg d. e. 8:57-kor induló vonat d. u. 12 óra 35 perckor fog indulni és a nagyfény—csantavéri vonalon az éjjeli vonatpár megszűnik.

Himen hír. Schusiczky Iluska (Losonc) és Kozma Rezső (Ujvidék) jegyesek.

Uj cégek. Ujvidéken ujabbban a következő cégalakulások történtek: Schlanger Sarolta (cégvezető Schlanger Mór), Schossberger Aranka rőfőskereskedése (cégvezető Schossberger Jakab) és Müller Rezső ruhakereskedése.

Csöd. Az ujvidéki kir. törvényszék Ignatyovics és Playsits titeli kereskedő cég ellen elrendelte a csödböt. Csödbiztos Dr. Korény-Scheck Vilmos albiró, tömegmondnok Vucsetics Zsvikó titeli ügyvéd, helyettese Dr. Szlávi Béla,

A katonaszökevény furfangja. Popov Gyula boldogasszonyfalvai fiatalember az ujvidéki 6. gyalogezrednél szolgált már évek óta. Minthogy az idei leszerelés alkalmával nem szabadságolták, elhatározta, hogy megszökik. Szándékát meg is valósította és szökését leplezni akarván, a vasuti hidon katonai ruháját levetette, hogy azt higgyék, vízbefullt. Az utat a Szávaig gyalog tette meg és ott csónakon át-evezett Sabac szerbiai községbe, ahonnan Boldogasszonyfalván lakó édesanyjának irt.

Elmaradt zarándoklat. A Katolikus Népszövetség által tervezett római zarándoklat ujából elmarad. A rendezőség tavaszkor a pápa betegsége miatt, most pedig a kolerára való tekintettel kénytelen volt a zarándoklattól elállani.

Katonaság és állatvédelem. Kevesen tudják, hogy az állatvédelem eszméje ugyancsak hódít a katonaságnál is. A legujabb véderőtörvény utasításokat ad az ujoncoknak és póttartalékosoknak a közös hadsereg, valamint a honvédség különböző fegyvernemeihez való kiválasztására és beosztására. Ebben világosan ki van mondva, hogy nyereségvágyból elkövetett vétség vagy durvaság miatt már bíróilag büntetett ujoncokat a méneskarhoz való beosztásból ki kell zárni. Ennek pedig nincs és nem lehet más oka, mint az, hogy aki az állatok ellen elkövetett durvaságért már büntetve volt, a reábizott lovakat is kinozná. Tehát a katonaság is nagy figyelembe veszi az állatvédelmet.

Megrendszabályozott sőtartók. A kolera elleni védekezés sok üdvös dolgot hoz felszínre, ezek közt van a sőtartók megrendszabályozása is. Ugyanis a főváros polgármestere rendeletet adott ki, amelyben a kávéosok, vengéglősök, kifőzők utasítatnak, hogy 8 napon belül átlátszó üvegből készült zárt sőtartókat, bors és paprikaszórókat alkalmazzanak. No igen, mert nem minden ember barátja a kéz mosogatásnak és vannak sokan mégis, akik nem poros sóval szeretik a levest. — Az üdvös rendeletet országossá kellene tenni.

Tilos a gyülekezés Óbecsén. A szolgabíró, tekintettel a terjedő kolerajárványra, eltiltott minden csoportosulást az utcákon, piacokon, gyülekezést, mulatságokat, táncvigmákat és országos vásárokat. A gyümölcs árusítás szabályozását is rendeletileg biztosította a járási szolgabíró.

A lokomotív százéves jubileuma. Most száz éve indult utnak Liverpoolból Manchesterbe az első lokomotív. Az első rendszeresen működő lokomotív, mely vassineken gördült tova és vitte előre, nemcsak a szeneskoscsikat, hanem a kulturát is. A kis vaskocsi első utjával kezdődik a legnagyobb százéves emberiségnek: a XIX. század. Milliós városokká nőnek a kis fészkek. Gyorsabbá lett az emberi élet. Hozzá mernek nyulni álmaikhoz az álmodók és bel ekényszerítik a valóságba. Formát, vasból, acélból való formát nyer a gondolat és az emberiség szolgálatába áll. A baromi izom-munkát a szabályosabb gépmunka váltja fel s a zakatoló gyártelepek géptermeiben új életelv, új tanítás születik, mely az egész világrendet megváltoztatni készül. És az ember nem állott meg a kis lokomotívnál, hanem már a levegőt is járja . . . E csodálatos fejlődés, haladás, a géptechnika óriási nekilendülése most száz éve született: amikor az első lokomotív utnak indult . . .

Török ifjak a magyar gyárakban. A magyar kereskedők és gyárosok három év előtti konstantinápolyi kirándulása alkalmával mozgalom indult, amely azt célozta, hogy a hazai kiviteli lehetőségek fokozása céljából, török ifjak magyar gyárakban kiképeztesse. Ezen akció eredményeként ötven török ifju nyert elhelyezést, kiket egy e célból alakult budapesti bizottság támogat. A törekvés céljait a szegedi kereskedelmi és iparkamara is támogatni óhajtván, felkéri a kerület gyárosai és iparosai közül azokat, akik török ifjakat hajlandók szolgálatukba fogadni, közöljék a kamarával, hogy mily számban s milyen feltételek mellett volnának hajlandók erre.

Cigányiskola Apatinban. Nagy kulturesemény történt a napokban Apatinban. Megnyílt a cigányiskola, amelynek 50 növendéke van. A cigányszülők öröm- és boldogságtói sugárzó arccal kísérték apróságait a nekik szokatlan helyre. Hogy aztán lesz-e maradásuk a gyermekeknek az iskolában, az más kérdés.

Lemondott tanácsnok. Latinovits László zombori vár. tanácsnok benyújtotta állásáról való lemondását, illetőleg kérte nyugdíjaztatását.

Lőtrágyával gyógyította magát. Rieger Mihály bajai lakó megszurkálta a saját leányát, Katz Lajosnét. A szerencsétlen asszony a vérzést úgy akarta elállítani, hogy a sebet betapasztotta lőtrágyával. Ez által azután a különben sem nagyon súlyos természetű sérülés vérmérgezésbe ment át és a szerencsétlen asszony irtózatós szenvedések között halt meg a bajai vár. kórházban.

A szegedi országos kiállítás. Szeged városa tudvalevőleg elhatározta, hogy 1914-ben országos kiállítást rendez. A tervet a kereskedők és iparosok nem valami nagy lelkesedéssel fogadták s most hozzájárult még a balkáni háboru és ennek következtében az általános gazdasági válság és pénzügyi krízis, miért is Szeged városa az orsz. kiállítás tervétől végleg elállott.

Segély az árvizkarosultak javára. A topolyai járás községeiben Dr. Fratri-cevits Istvan járási főszolgabíró által megindított gyűjtés összesen 516 k. 28 fillért juttatott az árvizkarosultak segélyezésére.

Mennyibe kerülnek az állatker-ti állatok? A legdrágább állatok ez idő szerint az orrszarvuak. Hagenbeck tavaly kínált egy párt 60.000 márkáért és a newyorki állatkert megadta érte ezt a rengeteg árt. Drágák a zsi-ráfok is. Lend Adolf dr. két évvel azelőtt közvetlenül Kartumból hozatott két fiatal párt 36.000 koronáért és most 100.000 koronára becsülik a négyet. A legnagyobb vízi ló, a Jónás, szintén a mi állatkertünkben van és értéke 30.000 korona. A lovaglásra be tanított elefántunk a Kuba, melyet az állatkert igazgatója Benaresből hozatott, 16.000 koronába került, egy közönséges indiai elefánt 3—4 éves korában 4—5.000 koronát ér. A drága állatok közé tartozik az európai bölény is; párja 5—6000 korona. Az amerikai bölény jóval olcsóbb. A majmok közül legdrágább az orang-utang; a mi állatkertünk Jellája 3500 korona volt és a kisebb csimpán-zok darabonként 1—2000 koronáért kaphatók. A legszebb tigris legfeljebb 2500 korona; az oroszlanok közül a feketesörényes nagy himek a legbecesebbek, de csak félannyiba kerülnek, mint az előbbie. A madarak általában sokkal olcsóbbak; egy nagy afrikai struc rendszeren

8—900 koronáért kapható az európai állatkereskedőknél; a flamingók darabja 60 korona; a sasok közül legértékesebb a szakállas saskeselyű, amely azelőtt az erdélyi havasokban is élt, de most már csak a Balkánról és Görögországból kerül; darabja 6—700 korona. A budapesti Állatkert összes állatai együttvéve 380.000 koronára vannak becsülve; a berlini állatkert egész állatállományára összesen 420.000 márkát képvisel.

B. Bodrog vm. állategészségügye
szept. 17-én. Lépfene: Kula, Óverbász, Szenttamás, Palánka, Ujpalánka, Tiszakálmánfalva, Bezdán, Boldogasszonyfalva, Zsablya, Gara, Ujvidék; veszettség: Gara, Óbecse, Felsőkabol, Sajkáslak; rühkór: Monostorszeg, Jánoshalma, Felsőszentiván. Pincéd, Bácskeresztur, Ófutak, Ujvidék; sertésorbán: Gombos, Jánoshalma (23 udv.), Szilberek, Bácskossuthfalva, Csantavér, Kishegyész, Topolya, Nemesmilitics, Szabadka; sertésvész: Óverbász, Ujverbász, Petróc, Temerin, Zenta, Zombor 1—1, Pincéd, Jánoshalma 2—2, Ada, Sajkásgyörgye 3—3, Borota 4, Bácsordas 5, Palánka 9, Szépliget, Kölpény 10—10, Dunabölkény 16, Bulkeszi, Militics 21—21 udv.

Nem akarom elvitatni,

hogy autót, aeroplán-utazás, bobsleigh, ski stb. kirándulás valósággal üdítő fürdő az idegeknek, de azt állítom, hogy mindezek a sportok sok lehetőséget adnak meghűlésre. Ezért mindig használok a Fay-féle valódi sodeni ásványpasztillát, a mikor autózni, vagy téli sportot élvezni megyek. Időnkint mindig elszopogatok egy-egy ásványpasztillát — Fay sodenijét — s csak akkor élvezek igazán, mert tudom, hogy nem hűlhetek meg. Fay Sodeniének doboza 1,25 kor., de óvakodjunk utazatóktól. Különös ismertetőjele: a Fay név és fehér ellenőrzőszalagon Sodeni község polgármesteri hivatalának igazolása.

Irodalom.

Páratlan népszerűség. Az a népszerűség, melynek a Pesti Hirlap, radikális szabadelvű, ellenzéki napilap ma széles Magyarországon, sőt a külföldön élő magyarok közt is örvend, igazán páratlannak mondható. Bizonyítja ezt többek közt az is, hogy mióta a kormány a magyar államvasutak pályaudvarain nem engedni árusítani, azóta 30 ezerrel több példányban nyomják, úgy, hogy ma naponta 150 ezer példányban jelenik meg. Szédületes szám, melyet nálunk még az olcsó boulevardlapok sem értek el. A Pesti Hirlap ma nemcsak legelterjedtebb, de legnagyobb lapja is Magyarországnak. Napról-napra 16—24 oldallal többet ad, mint más lapok. Amellett a legjellegesebb írók csoportosulnak körülötte. A Pesti Hirlap egyik közelebbi héten tárcát hozott Molnár Ferenc, Gárdonyi Géza, Szomaházy István, Heltai Jenő és Möricz Zsigmond tollából; tehát egy héten öt olyan írótól, kiknek tárcáival más lapoknak csak az ünnepi számaiban találkozhatunk. S hol van még rendes tárcáiroknak egész serege: Abonyi Árpád, Szini Gyula, Porzolt Kálmán, Szász Zoltán, Murai Károly, Lux Terka, Bokor Malvin, Vay Sándor, Szabóné Nogáll Janka, Pakots József, Diplomata, Pásztor József, Tömörkény István, stb. A Pesti Hirlap külön kedvezményeket is nyújt előfizetőinek: a Divatszalon c. kitűnő divatlapot kedvezményes áron rendelhetik meg és karácsonyi ajándékkul kapják a Pesti Hirlap nagy képes naptárát. A Pesti Hirlap Naptárát az 1914-ik évre, gazdag szépirodalmi, ismeretterjesztő és közhasznú tartalommal, minden új előfizető is ajándékkul kapja, aki legalább október óta előfizetője lesz a lapnak. A Pesti Hirlap

előfizetési ára egy óra 2,40, október-decemberi negyedévre 7 kor. A Divat-Szalon című gazdag tartalmú divatlapal együtt negyedévre 9 kor. 50 fillér. — Az Érdekes Ujság című pompás kiállítású képes hetilappal együtt negyedévre 9 korona 80 fillér. A Pesti Hirlap kiadóhivatala, hova az előfizetést legcélszerűbb postautalvánnyal beküldeni, Budapest, V. ker., Váci-körút 78. sz. alatt van.

A „Vasárnapi Ujság“ szeptember 21-iki száma a régi Pest egyik nemsokára eltűnő tör téneti emlékéiről, Pest vármegyei székházáról közöl szép képeket, közli az e héten elhunyt világhírű magyar tudós arcképét, életrajzát és egyik hátramaradt cikkét, Kovács Gyulának, a budapesti tudományegyetem új rektorának arcképét, képeket a főváros új gázgyárának építéséről, stb. Lakatos Lászlótól eredeti regényt, Szini Gyulától elbeszélést, Rudnyánszky Gyulától költeményt, Babits Mihálytól Boccaccióról találunk cikket e számban, mely még sok egyben kívül Grazia Deledda fordított regényének folytatását is hozza. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Az állatkerti mesedélutánok a gyermekek nagy érdeklődése mellett folynak le. Ez természetesen nem is lehet másképpen, mert hiszen legjobb pajtásai, az írók és művészek gondoskodnak arról, hogy jókedvvel és kedves emlékekkel távozzanak a mesedélutánokról. És Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja, a Jó Pajtás legújabb, szeptember 11-iki számában már közli is Faragó Jenő, A rózsabimbó és a méh című pompás meséjét, melyet legutóbb Tarnai Ernő mondott el az Állatkertben. Egyébként érdekessége e számnak: Abrányi Emil és Endrődi Béla verse, Szabóné Nogáll Janka elbeszélése, Várad Antal megemlékezése báró Eötvös Józsefről, a diákok repülő versenyéről szóló cikk, Zsiga bácsi mókája, Sebők Zsigmond és Rákosi Viktor regény-folytatása. A rejtvények, szerkesztői üzenetek egészíti ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, fél évre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a »Jó Pajtás« kiadóhivatala Budapest, IV. Egyetem-utca 4.

Közgazdaság.

A szuperfoszfát termésfokozó hatása.

A szuperfoszfát használata ma már országszerte olyan általánosan van elterjedve, hogy annak termésfokozó hatását már a kisgazda is ismeri. Különösen a Dunán túl, meg a nyugati vármegyékben nincs jóformán ma már kisgazda, aki ne szuperfoszfátba vetné búzáját és Pozsony megyében pl. megyei átlagban minden kat. hold szántóföldre 49 kg. szuperfoszfátot használtak el 1912-ben. Pozsony megye és a többi szomszédos megye szuperfoszfát fogyasztása tehát meg-

közelíti Németország óriási műtrágya fogyasztását, viszont pedig az Alföld és a keleti megyék szuperfoszfát fogyasztása még rendkívül csekély. Ném lesz időszertlenül ebből kifolyólag, ha egy előkelő magyar gazda tapasztalatait az alábbiakban ismertetjük.

Az illető gazda már 10 év óta vet olyan földbe, a melyik csak szuperfoszfátot, de istálló trágyát egyáltalán nem kap. Termései ezen idő alatt folytonosan 10—12 q voltak úgy a búzából mint a zabból s bár termésátlagai az istálló trágya nélkülözése dacára sem csökkentek, mégis abban a hibben volt a 9. év végén, hogy most már nem lesz célzerű istálló trágya nélkül vetni, mert annak hiánya megbosszulja magát. Szándéka volt tehát a talajt istálló trágyával ellátni. A véletlen azonban úgy hozta magával, hogy ezt nem tehetette, megint csak szuperfoszfátba vetett és ismét 10 q búzát aratott. A múlt évben pedig, tehát a 11. évben megint csak szuperfoszfátba vetett búzát, aratot s olyan buja volt gabonája, hogy a megdőléstől kellett félnie. 12 évig nem kapott ez a föld istálló trágyát s csupán szuperfoszfáttal mindig jobb terméseket adott, mint a minőt szomszédai istálló trágyával elértek.

Elmondja továbbá azt is, hogy a foszfor trágyázás nem minden talajon és nem minden évben érvényesül. Erre az a válasza, hogy ahol nem érvényesül, ott vagy a munkában van a hiba, vagy a talajban van elegendő foszforsav. Ilyen talaj azonban vajmi kevés van az országban. Ajánlja, hogy káli szegény, különösen homok talajoknál ne egyedül szuperfoszfát, hanem 40%-os kálisó is alkalmazassék, de csak kísérletképpen egy-egy holdon és humus szegény talajon. Agyag talajon azonban, ha az okszerűen műveltetik, a szuperfoszfát egymagában alkalmazva is nagy terméstoppleteket eredményez. Szinte luxus volna kálival is trágyázni ott, a hol 150 kg. 18%-os szuperfoszfát 4—5 q terméstoppletet eredményez.

Az elmondottak is csak azt bizonyítják, a mit különben általánosan tudunk is már, hogy a szuperfoszfát alkalmazása úgy az őszi mint a tavaszi kálisosoknál is igen nagy termésfokozó hatással bír.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**

Laptalajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Dr. Deák Imre és Gyárfás Márton
UJVIDÉK,

Ferenc József-tér 1. szám.

I. emelet, I. lépcső.

(Kron-féle árúház.)

Rendelés: d. e. 8-tól d. u. 6-ig.

Telefon 112.

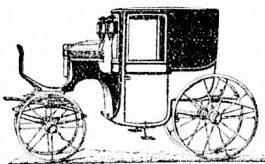
Telefon 112.

👉 **Vidékiek soron kívül.** 👈

Tanonc felvétetik.

Wachtl Imre
elsőrangú modern és villamoserőre berendezett fehér, barna és rozskenyér
sütődéjét
valamint liszt, dara, élesztő és sókereskedését a t. fogyasztó közönség b. figyelmébe ajánlja.
Petőfi-utca 8. sz.
TELEFON 350. TELEFON 350.

Telefon 134.

Artyegyzék ingyen és bérmentve.

Első délmagyarországi kocsigyár.

Reich Mátyás és Lehherz Károly
UJVIDÉK, (Limán)

Luxus-hintók, üzleti és gazdasági kocsik, mentő- és halottas kocsik, omnibuszok és luxus-szánkók, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, állandóan készletben. ::

5818/tkv. 1913. szám.

Arverési hirdetmény.

Keravcsin Milós urszentiváni lakós végrehajtónak Kosztity Pánta (nős Novakov Perszával) és Gruity Szevén (nős Paity Milkával) urszentiváni lakós végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 305 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. március hó 17 től járó 8% kamatai, 20 kor. 50 fillér perbeli, már megállapított, valamint jelenlegi 30 kor. 85 fill. és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. L.X. t.-c. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében az ujvidéki kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság területén levő urszentiváni 561. számú betétben felvett Kostits Pánta (nős Novakov Perszával) urszentiváni lakós nevében vezetett A. I. 1—2. sor. 184. és 185. hrsz. 21/b. ö. i. számú házas beltelekre 603 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Ellenben Gruity Szevén (nős Paity Milkával) urszentiváni lakós elleni árverési kérelem az urszentiváni 141. betétben foglalt ingatlana béli 3/10 részt kitévő jutalékára nézve az adó és becslési bizonylat fogyatékosága miatt elutasítatik s az elutasítás feljegyeztetni rendeltek, mert a benyújtott adó és becslési bizo-

nyítvány csak a terhelt ingatlan részek 2/3-a illetve az egészhez viszonyított 1/5 és nem a megterhelt 3/10-déről lett kiállítva.

A fent elrendelt árverés megtartására határidőül 1913. évi október hó 25-ik napjának d. e. 9 órája Urszentiván község házához tüzetik ki.

Kelt az ujvidéki kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál 1913. évi július hó 11-én.

Vékey s. k.

kir. törvényszéki bíró.

Erzsébet KÁVÉHAZ, ÉTTEREM ÉS SZÁLLODA. o o

Naponta

Vajda Dezső és Fiai

közkedvelt zenekara hangversenyez.

Szombaton 27. és vasárnap 28-án

Nagy opera-estély.

PILSENI SÖR. PEZSGÓ FRÖCCS.

Kitünő konyha.

::: Ne fogadjon el más lámpát, mint :::

„TUNGSRAM“

főlirásu valódi drótlámpát

Hazai
gyártmány!Hazai
gyártmány!**Óvakodjunk utánzatoktól!****A Neuschloss-féle Nasicai Tanningyár és Gőzfűrészt R.-T.**

ajánlja

Susine - Gjurgjenováci

parkettgyárában kizárólag kitünő minőségű szlávóniai tölgyfából készült

PARKETTÁIT

a legalacsonyabb napi áron. — Közelebbi felvilágosítással szolgál a központi iroda

BUDAPEST, VI., Andrassy-út 19. szám.

Nyomatott »Gutenbergnyomda« Ujvidék.

HÁZELADÁS.
A Kamenitczi-utca 30. szám alatt álló ház szép kerttel és nagy udvarral szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott.

Élesztős tészta nem adok gyermekeimnek, mert a férjem gyermekorvos és határozott ellensége a nehezen emészthető tészta-élesztőnek. Minthogy pedig kell, hogy a gyermekek kapjanak tészta-élesztőt, Dr. Oetker sütőporával sütök nekik tortát, felfújtat és kalácsot. Estebédre adok nekik puddingot tejből és tojásból Dr. Oetker kitünő puddingporával, vagy jóízű krémetek Dr. Oetker-Dibona-kréme-porával és változatosság kedvéért néha Dr. Oetker vörös pempójából igen jól üdítő utóélt adok nekik. Csupa ételek, amelyek jóízűek, táplálók és last not least: olcsók.

A r
esetbizto
t.-c. so
kontra.
elmondo
egyszer,
szabads

A
egyik, l
ennél id
öreg ang
elébe ké
duzzadó
higgadta
moly sz
keresi, l
nyosság
keresi a
szerét.

pitja, h
nem id
hoz ké
pitja az
ladást j
vezetés
mogata
hatalma
melylye
kat és
óriással

At
egyezne
alapuló
esetbizt
szükség
sem le
momen
az em
indoko
a dolog
egészsé
nincsen
kereske
erős m
tőkéné
eleme
biztosí
gyeljük
külföld
Német
moder
Látjuk
az álla
kölsi
millió
fejleszt
ország
millió,

